

de sleutel tot het Geluk!

SOCIALISME

't Zit in de familie...' Erfgoeddag, 17 april 2004

Bert Boeckx, Piet Creve, Luc Lieveyns, Hendrik Ollivier, Paule Verbruggen, Amsab-ISG

Zoals elk jaar deed Amsab-ISG ook nu weer mee aan het jaarlijkse publieksevenement van de erfgoedsector. Hoewel niet onmiddellijk een voor de hand liggend thema voor onze collectie bleken er toch voldoende raakpunten. Een kort verslag.

Departement Beeld & Geluid Tentoonstelling *De sleutel tot het Geluk!?*

In het Amsab-museum werd een kleine tentoonstelling opgesteld rond de familie in de socialistische verkiezingsaffiches. Hoewel de familie of het gezin zelden echt een thema was van de socialistische campagnes vinden we ze er toch dikwijls in terug, hetzij als beeld, hetzij als aanspreekpunt. In andere affiches wordt de kiezer aangesproken op zijn oudergevoelens. Bij de samenstelling hadden we keuze te over. Bovendien kregen we ook een mooi beeld van de verschillende thema's die wel vooraan in de

Postkaart uitgegeven door Amsab-ISG naar aanleiding van de tentoonstelling De sleutel tot het Geluk!?

campagnes stonden: het antimilitarisme, de legerdienst, de huurwetgeving, de economische crisis, de achturedag, het verplicht onderwijs, het betaald verlof, de pensioenen enz.

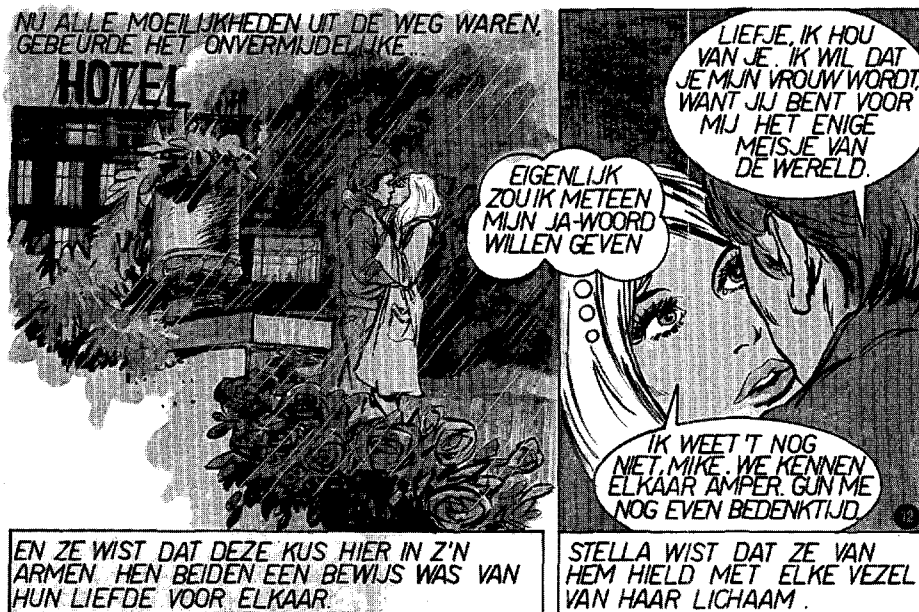
Leuk is dat het weekblad *Knack* het in ieder geval de moeite vond om Amsab-ISG op nummer één te zetten van de te bezoeken erfgoedinstellingen.⁽¹⁾ Ons campagnebeeld voor de tentoonstelling werd op verschillende plaatsen ook gebruikt als aankondiging van de erfgoeddag.

Ook in de bureaus en het restauratieatelier liep er voortdurend volk. We hadden in elk geval een hele dagtaak aan het beantwoorden van de vele vragen van de, zo blijkt toch telkens weer, geïnteresseerde bezoekers.

De tentoonstelling loopt nog tot 17 september en is elke werkdag te bezichtigen van 9u tot 17u, inkom gratis. De affiche *de sleutel tot het Geluk!* is verkrijgbaar als postkaart. Meer info op www.amsab.be

Archief en Bibliotheek

Traditioneel presenteert het archiefdepartement op de erfgoeddag een tweeluik: in een gedeelte van de werkruimtes krijgt de bezoeker een idee van het werk van de archivaris, in een ander gedeelte worden archiefstukken getoond die rechtstreeks verband houden met het jaarthema. Aan de reacties van de bezoekers is te merken dat de interne werking van een archiefinstelling voor de meesten een mysterie is. Het blijft dus zinvol te proberen dit op aanschouwelijke wijze uit te leggen. Rond het thema familie werd een zeer geva-

Tekening uit 'Toen vond ik jou'. Beeldroman van info Jeugd Nationaal, 1978

rierte selectie stukken getoond: van een knipsel over een radium huwelijk (75 jaar getrouwd), over brieven van een socialistische militant die voor zijn overtuiging de gevangenis invloog tot prentkaarten van de 'communistisch-anarchistische' commune van Stokkel.

Dat het archiefdepartement op de tweede verdieping ligt, hebben we ook dit jaar weer gevoeld: slechts een deel van de mensen die Amsab-ISG op de erfgoeddag bezoeken, vindt de weg naar boven. Opvallend is ook hoe zwijgzaam de bezoekers zijn. Pas wanneer de archiefmedewerkers hun rol van toekijkende suppoost doorbreken, blijkt dat velen een specifieke interesse of vraag hebben. Voor veel mensen is het ook nog altijd een verrassing dat Amsab-ISG méér verzamelt

dan archieven van socialistische organisaties en dat men hier ook als niet-historicus terecht kan. Menig bezoeker heeft voor het eerst de website gezien en vooral de on-linecatalogus valt in de smaak. In de bibliotheek kwamen volgende thema's aan bod: gezinsbeleid van de socialistische Gemeenschappelijke Actie, gezinsplanning (*Stem der Vrouw*, jaren 1950 tot 1970), geboortebeperving, alternatieve gezinsvormen, het geïdealiseerde gezinsgeluk in de Sovjet-Unie en De Familistère in Guise.

Amsab-Centrum Antwerpen

In Antwerpen werd een 'versie in het klein' voorgesteld van de tentoonstelling in Gent. Ook hier een fel gesmaakt evenement.

Het thema 't Zit in de familie was aanleiding om de familienamen van de Antwerpse socialistische burgemeesters eens onder de loep te nemen. Wat vertellen de familienamen van de burgemeesters over hun afkomst? De tekst werd geïllustreerd met een fototentoonstelling *What's in a name?* Zowel Bob Cools (burgemeester 1/1/1983-31/12/1994) als Patrick Janssens (burgemeester 10/7/2003-) zijn naamkundig jan modaal. 58 % van de Belgische Cool- sen woont in de provincie Antwerpen. Janssens is in Antwerpen veruit de meest gedragen familienaam, voor heel België is dat Peeters. Camiel Huysmans (bur- gemeester 1/1/1933-2/8/1946) werd geboren in het Limburgse Bilzen. Deze Noord- Limburgse naam is in Antwerpen goed ingeburgerd. 63,5 % van alle Huysmansen woont in de provincie Antwerpen. Lode Craeybeckx (burgemeester 1/1/1947-25/ 7/76) droeg een weinig voorkomende en geen autochtone Antwerpse familienaam. Hij stamt uit Kruike in het Waasland. Ook Mathilde Schroyens (burgemeester 1/1/1977-31/12/1982) is een naamkundige inwijkeling. De naam Schroyens is afkom- stig uit de streek van Heist-op-den-Berg en Putte. De Detièges, Frans (burgemees- ter 6/9/1976-31/12/1976) en Leona (bur- gemeester 1/1/1995-9/7/2003) zijn nog minder autochtoon. Hun naam stamt uit de streek van Luik. Tiège is een plaats- naam en betekent 'aardeweg' en wordt op z'n Luiks 'detiedzj' uitgesproken. De stamvader van de Detièges kwam ten tij- de van de Franse revolutie aan in de Schel- destad. Hij was afkomstig uit het Luikse Soirin en huwde in 1798 met een Ant- werpse. Hij maakte deel van de grote

groep Luikenaren die door de jaren heen naar de metropool zijn afgezakt.⁽²⁾

Blikvanger dit jaar was de tentoonstel- ling *Toen vond ik jou...*, met de presentatie van een beeldroman met een feministi- sche kijk op verloving, huwelijk en het man-vrouwrollenpatroon. Deze grappi- ge beeldroman, 33 knappe tekeningen, komt uit het archief van Roos Proesmans, de oprichtster van de eerste Dolle Mina- kern in Vlaanderen. In dezelfde lokalen presenteerden we een tentoonstelling over de visie van socialistische vrouwen, feministen en Dolle Mina's op huwelijk, gezin en alternatieve samenlevingsvor- men. Artikels en uittreksels uit de tijd- schriften *De Stem der Vrouw* en *Voor Allen* illustreerden de veranderde visie op ge- zin, familie en het rollenpatroon binnen de socialistische vrouwenbeweging van de jaren 1930 tot de jaren 1970. We toon- den documenten van de Dolle Mina's, de Belgische Vereniging voor Gezinsplan- ning en Seksuele hervorming (BVGSO) en de Centra Gezinsplanning en Seksue- le Opvoeding (CGSO) over familie- planning en seksuele moraal.

Dit jaar was er ook een boekenbeurs voor de verkoop van dubbels en boeken die niet in de Amsab-collectie passen.

Dat ook een ander dan het reeds over- tuigde publiek op die dagen afkomt bleek uit de vraag om een rondleiding van men- sen van Open Huis, een vereniging van generatie-armen uit de wijk Stuivenberg.

(1) Knack, 14.04.2004.

(2) F. DEBRABANDERE, Antwerpen, zijn burgemees- ters en hun namen. In: *Antwerpse programmabro- chure voor de Erfgoeddag 2004*.